

Nro. 47.

A' FELS. R. TSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBÖL.

*Költ Bétsben Decembernek 11-dik napján 1795.
esztendőben:*

B é c s:

A' közelebb múlt szombaton, az az, ennek a' hólnapnak 5 dikén mint a' mostan született Kir. hertzeg alszony megkereszteltetése napján az udvarnál igen pompás és nagy gyülekezet volt. A' K. hertzeg alszonymnak a' Sz. Kereszttség által *Karolina Ludovicá Leopoldina* név adattatott.

Frantzia Ország.

A' *Párisi* Nov. 26-ikán költ tudósítás szerént, a' Frantziák állapotja nem hogy jobbúlna, de sőt inkább napról napra mind rosszabb. És ha az ember azokat a' panaszokat le akarná irni, mellyek a' közönséges uttzákon a' népnek szájából hallatnak, azokkal sok árkusokat lehetne bé tölteni.

A a a

A' kenyér sütők, és a' húst árulók kupetzségek olly nagy grádusra lépett, hogy azok miatt tsak nem éhel kelletik sokaknak meg halni. Az assignátáknak semmi érdemek nintsen, tsak a' közönséges adóba vezzik bé oket, a' kélsz pénznek pedig a' magva is majd el vezzett az Országból, melly miatt, hogy nyughatatlankodjanak, lopást és gyilkosságot vigyenek véghez, arra a' kétségben esés kényszerít sokakat. A' déli tartományokban a' pártosok dühösködnek; *Tulon, Marseille, Lyon, Avignon*, 's a' t. Ezek az ő kegyetlenségeket. — A' *Choudusok* nap nyugotról a' leg nagyobb dühösséggel és kegyetlenséggel puszítanak. Belgiumban a' klastromok' el törlése, a' templom jövedelmeinek bé szedése, a' lakosok sziveket elidegenítette töllök, a' *Hollandusok*' sokon való békételenségek nőtön nő, a' Német seregek pedig, az o Generálisokat, eddig elégyőzedelemmel vett helyeikből nyomják ki. Wendében olly nagy a' drágaság, hogy egy font vajnak az árra 60 Livra.

Egy más *Iárisi Nov.* 18-kán költ levélből olvassuk: hogy a' végre hajtó Directorium az 500 személyekből álló Tanástól e' következő summa pénzt kívánta, u. m. 10 millió forintokat a' szárazon, és 5 millió forintokat pedig a' tengeren hadakozók' számokra; nem külömben 4 milliót a' belső, 2 milliót pedig a' külső szükségek el távoztatásokra. Egy más ugyan onnan *Nov.* 21-én költ levél, azon meg ölthatatlan zenebonáskodásokat írja le, a' mellyek *Tulonban Marseillében és Avignonban* történnek naponként. Némelly levelek szerént *Marseille* várassa, már a' nép dühösségének egészzen áldozattyává lett, *Tulonban* is egy oda való levél szerént felette sok vérengzés történik, és *Freron* nemzeti képviselőt is megölettetnek mondják lenni, azon levélből olvassuk azt is, hogy az *Anglusok* a' *Frantziáknak* egynéhány kikötő helyeiket el foglalták volna. *Lyon* felől úgy írnak, hogy ottan is némely lármás klubok miatt sok kegyetlenség esett volna, kiknek

előjárói közül sokan el fogattatván, 6lly rende-
lések tétetttenek, hogyha leg kissebb lárma tör-
ténne is, a' harangok félre verettetvén, a' patriot-
ták izámára illendö segittség állhassan elő.

A Rénus környékéről.

Hejdelbergából Nov. 14 dikén. A' közelebb
múlt *Manheimi* tsatában vitézeink által lett meg
hódoltatások módjáról 's az abban fogságba esett
hadi foglyoknak számáról, ekként ízöll egy ide-
való levél: „Tegnap, *úgymond*, délkor jöttek ki
Manheimből a' Frantzia seregek, és már reggel
a' váras előtt lévö tágos mezöségen le tévén fegy-
vereiket, várasunkon keresztül utaztak nagy őri-
zet alatt 's a' t. Meg fogattak 4 Generálisok, úgy-
mint: *Montaigú, Cavroy, Dubosirat, és d' Arouth*;
3 Generál-Adjutánsok, úgymint: *Liger, Bertrand,*
Gastino; 6 Ingenieurek plánumaikkal együütt; 12
Stabális tisztek; 383 más egyéb tisztek; 9373 al-
tisztek és köz emberek; mind öszve 9787 embe-
rek; hozzájuk nem számlálván a' beteget, és
sebbe esteket. Az ezen alkalmatossággal az Aus-
triakusok kezekbe esett ágyúknak, haubitzáknak
és más afféle hadi szerzámoknak a' száma 393 da-
rabra megyen.

Manheimből Nov. 25-dikén. A' *Manheim* vá-
rának meg vételét ekként festi le egy ide való le-
vél: „Már 13-dik Novembertől fogva, *úgymond*,
a' sok félelem és rettegés miatt nem tudunk ho-
vá lenni. Nov. 14 dikén még annyira nem érde-
kelt bennünket az ostromlók tüze, és egy két ház-
nál, a' *Heidelberga* és *Nekkár* kapui közt nem is
esett több kárba; hanem 15-dikén estve felé már
hevesebb és hevesebb tüzelések több károkat okoz-
tak, melly nap más egyéb épületeken kívül egy-
kazárma is porrá égett. Nov. 16-dikán három
alztagokat ejtettek tűzbe; 17 és 18-ik Nov. mind-
azonáltal meg szünt az ágyuzás; hanem más nap
viradóra újabban elkezdetvén a' vár lövöldözését,
mindjárt ekkor egy puska poros magazinumot ve-
tettek fel a' levegö égbe; melly után nagy féle-

Iem és zokogás között várták a' jövendő követke-
 zéseket a' lakosok. Egy azon a' helyen állott
 ágyút a' házan által tsapván 30 lépésnyire dobta.
 Ezen alkalmatossággal 50 ártillérista, sok lakosok,
 és egyéb hadi emberek lettek áldozattyává a'
 kegyetlen halálnak. Ugyan azon nap újabb pus-
 kaporos magazinumot gyűjtottak fel az Austria-
 kusok; és olly szerentséjekre az ostromlóknak;
 hogy az ő sántzoknak ellenébe nagy lyukat ha-
 gyott maga után, mellybe katonákat helyhez-
 tven közelebb vették magokat a' vár felé; és így
 azon a' tájon el hagyván a' sántzoknak készeté-
 sét, a' *Nekkari* sántzokhoz fogtak; azt meg sajdit-
 ván a' Fr. seregek onnan el hordottak posájokat;
 másuvá rejtezkedtek. Nov. 20 dikán éppen szüne-
 te nem volt a' bombardirozásnak el annyira, hogy
 mind a' két részről tüzelvén a' városba, 5 háza-
 kat éjtettek tűzbe; a' reformátum templom tűzét pe-
 dig el nem ölthetvén, egészlen meg égett. Nov.
 21-dikén reggel jól korán ismét a' Rénus vize felé
 lévő hátulso oldalát lövöldözték, és annyira vit-
 ték reggeli 8 óráig a' dolgot, hogy az abban lévő
 nevezetesebb helyeket mint tűzbe borították, és
 kevés idő múlva porrá is váltak. Látván ezen
 városnak komendánsa *Montaigú* a' roz követe-
 zéseket capitulatio alá vetette magát.

A' *Rénus* mellyékiről, a' közelebb múlt hól-
 napnak 28-án küldött más Tudósittás szerént, *Man-
 heinnak* egy harmad része az Austriaiak ostroma
 által öszve rontattatott, halom dombá tétettetett,
 a' városnak pedig fele részénél a' beléjje hullott
 bombik által, több meg rontattatott, úgy annyi-
 ra, hogy alig maradott meg benne egy két ház,
 a' mellybe valami kár ne esett volna. Az ágyú
 golyóbisok számát, mellyekkel a' város ostromol-
 tatótt 22000-re, a' bombikét pedig, mellyeket a'
 városba bé lövöldöztenek, 1600-ra vetik, melly
 rettentő ostromata' városbanlévők tovább kinem-
 álhatván, *Montaigú* a' város deputátussainak tér-
 den való esedezésekre úgy adta fel a' várost. —
 Ugyan ezen tudósittásból olvassuk azt is, hogy

a' Ts. K. seregek a' Frantziák ellen mind elébb elébb nyomódnak, és hogy téli szállásra telepednének, gondolatjokba sintsen. A' Frantziák még ugyan *Gemmersheimnál* vagynak de onnan is kevés napok múlva el fognak üzetetni. — Egy Német Birodalombéli ide utasított levél, a' *Manheim* előbbi el árulóiról ezeket írja: „*Manheim* várának, *úgymond*, vissza nyérése, figyelmetessé tétlen bennünket annak el árulóiról is. Nem is szüntek meg *Gr. Clerfayt*, és mások e' tárgyról *Gr. Wurmsér* Generálist emlékeztetni arról, hogy a' capitulatio után szoroson meg vizsgálná, kiklettenek legyen azon várnak az ellenség kezébe által adatásának el áruló? Kézbe is jutottak nem sokára a' szoros vizsgálás után. — *Oberndarfer* minister *Salaber Abbe*, *Anwitz*, *Consiliárius*, és *Schmitz* Secretarius találtattak azon hiveségtelenségbe; azért is minden írásaikat le petsételvén fogságba vitettek, és a' két elsőbbek fel tisztek, a' két utolsóbb pedig al-tisztek által őriztetnek.“

Novembernek 28-dikán költ *Maintzi* tudósítás szerént, minthogy *Feldmarsál Clerfayt*, úgy azon hónapnak 27-én délután *Frankenthalt* el hagyta, azon a' napon a' maga fő kuártélyával együtt *Pfédersheimnál* tovább nem ment, 28-ban pedig *Alzeindl* telepedett meg, innen már úgy vélekednek, hogy az ő egész hadiserege *Kreuznach* előtt, a' *Sprenglingeni* vidékben Nov. 30-kán öfzve gyülekezendő lett volna. Minthogy pedig a' *Jourdán* ármádiája azon a' részben nevezetes segítséget nyert magának, még hogy egy véres tsata eshesék meg ottan, lehet attól tartani. A' *Wurmsér* ármadájának egy nevezetes része által költözött a' *Rénuson Manheimnál*, hogy a' *Clerfayt* ármadája helyét el foglalja.

Koblentzből Nov. 18-án írják, hogy a' Frantziák azon szerentsétlenségek miatt, mellyeket nem régiben szenvedtenek, tsak nem egészen el tsüggedtenek; A' köz katona azon panaszol, hogy vesztéseknek oka nem egyéb, hanem az el árulás lett volna, a' tisztek pedig minden vesztésge-

ket a' rosz hadi fenysítettéknek tulajdonították lenni, azomba a' had viselésével mind a' ketten jól laktanak volna. Ugy láttzik, mintha a' volna a' planumok, hogy magokat vissza vonnyák. — Minden hadi erősségeik a' *Mosella* vizin *Trierből* vitettettek, az Ispórályok pedig *Trierből* *Thionvillébe* tétettettek által; mint bizonyost úgy bezzélik, hogy Generál *Morcan* olly rendelést vett volna, hogy *Hundsrucken* mind addig el ne hadja, míg minden hadi erősségeik bátorságba nem helyhezettnek. De az el remülések, midőn ma azt hallották volna, hogy az Austriai seregek *Kirchbergig* 9 órányira elé nyomúltanak volna, sokkal nagyobb volt.

Azomban a' Frantziák még ma reggel *Dreieckshausennél* a' Rénus partya mellett *Bingentől* fél órányira vóltanak, kiknek a' *Mosella* vize mellett is meg lehetős nagyságú hadi seregek fekszik. Az ide való őrizet pedig 1000 főből álló gyalogságból, és 500 lovasságból áll. — *Zweibrückenből* Nov. 26-án azt írják, hogy 22-ikben Gr. *Rauen-dorf* a' maga fő kvártélyát oda tette volna által; meg halván pedig a' *Manheim* meg vételét 25-ben *Homburgba* ment, és hogy, 26-ban a' maga fő kvártélyát *Lauternbe* fogna által tenni. A' *Manfredini* és *Szaltzburgi* regementek, a' mellyek ottan garnisonba vóltanak, és a' *Barkó* Huszárai 25-ben *Lautern* felé nyomúltanak. Az Ulánusoknak a' *Lüttichi* jágereknek, és a' veres köpenyegeseknek, kik *Zweibrücken* környéken fektűttenek, előre való posztyaik *Hornbach* és *Pirmasensnél* vagnon. Gr. *Eszterházi* pedig, a' ki őket commendozza, még *Zweibrückenben* mulat. A' Frantziák ugyan *Hornbáchnál* fektűznek, de kevés számmal, a' kik az oda való kö hidat el rontották. Közönségesen úgy bezzélik, hogy az Austriai seregek a' Generál *Pischegrü* és *Jourdán* seregeit egy időben támodták volna meg. *Jourdán* a' maga Trupjait *Stumpfen Thurmnál*, *Trarbachhoz* közel vonnya öszve. Azon 200 főből álló Frantzia lovasság, a' melly *Diedelsdorfnál* fektűt v-

la, a' Ts. Ulánus vitézektől vissza nyomattatott, a' melly alkalmatossággal egy Generál Adju-tánsát, és 4 Köz embereket fogtanak el. — Né-melly Fr. újságok azt hirteltek vala, hogy Fran-tzia minister *Barthelemy* hivataljából le tétetett volna, de hogy a' nem igaz, a' Basiliai tudósít-ások vállalnak kezességet az iránt magokra.

A' *Rénus* mellyekiről Nov. 26-dikán írják: Hogy a' Frantziáknak egy darab időtől fogva va-ló veztségeken indúlt hírt a' *Rénus* mellyekiek, a' hol a' Frantziák ma is feküsznek, felette dühös indulattal vették. A' *Trieri* és *Luxenburgi* Tartó-mányokban lévő lakosok az Austriaiak közeléte-seket igen nagy örömmel értették, mellyet nyil-vánságosan is ki jelentvén, közöttök, és a' Fran-tziák között tárma esett, melly alkalmatossággal a' parasztok egynéhány Frantziákat öltének meg. A' *Limburgi* hertzezségbéli lakosok, kik a' magok *Souverainjoktól* való függésekről olly hiresek, alig várhatják, hogy a' magok hivségeknak új jeleit adhassák: *Niederland* is a' tsömörig jól lakott a' Frantzia Országal. Az utólszori *Requisitio* pedig, melly az armádia számára 4000 eleségek-vel meg rakott szekérből állott, a' közönséges bé-kételenséget még inkább meg nevelte.

Spanyól Ország.

Azon kereskedő hajókat a' mellyeket a' Fran-tziák az Anglusoktól, és Portugallusoktól el rab-lottak egymásután a' *Cadix* kikötő helybe vitet-nek bé. Mellyre nézve azt a' rendelést tette a' Felséges Spanyol király, hogy szabad léfzen ugyan a' Frantziáknak az általok el raboltatott Anglus portékákat *Cádizba* el adni; hanem az Anglusok-nak is hasonló juss fog engedtetni. Ellenben az el raboltatott *Portugallus* hajókat nem lehet való-ságos prédának nevezni, mivel a' Portugallusok nem hadakoznak a' Fr. respublika ellen. Az *Oc-tobernek* 15-dik napjáig *Cádizba* bé vitetett Anglus hajókon lévő portékák 14 millió piasterre betsül-tettek, ide nem számlálván a' *Censeur nevű* hada-kozó hajónak az árrát.

J e l e n t é s.

Mindenekelőtt esméretes *Miltonnak elvesztett és vissza nyert Paraditsoma*, annyira, hogy valakik a' Poézisben gyönyörködnek, valakik csak az Anglus nemzetnek felséges gondolkodásának módját Yungból, 's Herveyből esmérik; azok előtt már ezen munkát hollazon ditsériszükségtelennek látzik. Ezen Munkát Magyar nyelvre fordította Kapitány Tekéntetes *Bessenyei Sándor* úr, már egészén el is végezte, ki is fog jönni a' munka jövő Húsvétra, itten Debretzenben a' *Mansfeld* betűivel, szép papiroson, két Köttetben: az árra lesz 2 Rf. Minthogy pedig akarná a' fenn említett Úr a' nyomtatandó Exemplároknak számát meg határozni: kérettetnek a' Magyar Litteraturának érdemes betsülői, hogy magokat jövő új elztendőig az alább meg nevezett Collector uraknál jeleníteni ne terheltessenek; ha kedvek lesz a' fenn nevezett Munka meg vételére.

Bétsben mind a' három Újságíró uraknál *Budán* könyvkötő N. Kiss István. *Debretzenben* Prof. Tiszt. Benkő. *Székes-Fejérvárat* T. ifjú Jankovich Miklós úrnál, *T. Fejér Vármegye* Al-Jegyzőjénél, *Gyulán* Fő-Notarius T. Domokos Lőrintz, *Károlyban* Tek. Gáspár Pál Úrnál, *T. Szatthmár Vármegye* Fő-Jegyzőjénél, *Kassán* könyvnyomató Eilinger, *Ketskeméten* Tiszt. Göből Gaspár, *Kolosváron* Prof. T. Szathmári Pap Mihály, *Körösön* Prof. Tiszt. Fodor Gerson, *Miskóltzon* Prof. T. Váradí Gerson, *Patakon* Prof. T. Szombati, *Pesten* könyváros Weingand és könyvkötő Institoris uraknál, *Pápán* Prof. Tek. Márton István, *Posonban* Prof. T. Fábri, és *Könyvnyomató* Wéber uraknál, *Tokajban* T. Nádasdi András, *Váradon* Prof. T. Müller Ferdinánd, *Máros Vásárhelyen* Tab. Adsector Aranka György Úrnál.

A' fenn nevezett Collector Urak kérettetnek, hogy új elztendőre tudósítani az Auctort ne terheltessenek, ki is, fáradságoknak jutalmául minden 11-dik Exemplárt ajánlja, és a' Postára teendő költségeknek meg fizetésén kívül, mindenféle szolgálatajt.